

การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์
ของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
DEVELOPMENT OF THE TEACHERS' POTENTIAL ON LEARNING MANAGEMENT FOR
DEVELOPING STUDENTS' ANALYTICAL THINKING AT SAVANNAKHET HEALTH
SCIENCE College, SAVANNAKHET PROVINCE LAOS PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

13

สมพาน สิมมาวง*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา สุวรรณไตรย์**
ดร.ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) หาแนวทางการพัฒนา ศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา และ 3) ติดตามและประเมินผลการพัฒนา ศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัย วิทยากร อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาใน วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปีการศึกษา 2554 จำแนกเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย 9 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 18 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผนการ (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 วนรอบ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสอบถาม และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า

1.1 ด้านสภาพ ครูมีกิจกรรมด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระหว่างการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระ แต่กิจกรรมดังกล่าวขาดความสม่ำเสมอ ไม่เป็นระบบต่อเนื่องสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างไม่เหมาะสมและมีจำนวนจำกัด ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นเพียงช่วงระยะเวลาสั้นๆ ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพียงส่วนน้อย

1.2 ด้านปัญหา ครูขาดความรู้ความเข้าใจขาดทักษะและความมั่นใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาอีกทั้งครูบางส่วนขาดความตระหนักในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาไม่ครอบคลุมเนื้อหา ในทุกกลุ่มสาระ

2. แนวทางพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การศึกษาดูงาน และ 3) การนิเทศติดตาม

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาแกน้อย จังหวัดสกลนคร

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) investigate the current states and problems of learning management to develop the students' analytical thinking, 2) find out guidelines to develop the teachers' competence in developing the students' analytical thinking, 3) monitor and evaluate the development of the teachers' potentiality in developing the students' analytical thinking at Savannakhet Health Science College, Savannakhet Province, Lao People's Democratic Republic (Lao PDR). The target group of this study consisted of the director of the College, resource persons, teachers, and students, classified into 2 groups (9 co-researchers and 18 informants). A 2-spiral action research of 4 phases including: planning, action, observation and reflection was employed. Tools used comprised tests, a form of behavior observation, a set of questionnaires, and a form of lesson plan evaluation. Content Analysis was applied to analyze qualitative data. Quantitative data were analyzed using mean, percentage and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The states and problems of the teachers' learning management to develop the students' analytical thinking at Savannakhet Health Science Collge, LaoPDR were:

1.1 In case of states, it was determined that the teachers implemented the activities for developing the students' analytical thinking during learning in every learning substance but these activities were not regularly, systematically and continually organized. The instructional materials and technologies applied were inappropriate and limited in numbers. The period of time spent to organize the activities for developing the students' analytical thinking was quite short. The learners' participation was at the quite low level.

1.2 In terms of problems on the teachers' learning management, it was found that the teachers encountered a lack of knowledge, understanding, skills and confidence in implementing learning to develop the students' analytical thinking. Some teachers lacked awareness in applying learning to develop the students' analytical thinking. In addition, the writing of the lesson plans on the development of the students' analytical thinking did not cover all contents in all learning substances.

2. The guidelines to develop the teachers' learning management to develop the students' analytical thinking in Savannakhet Health Science College, Savannakhet Province, LaoPDR included 1) a workshop, 2) a study tour and 3) coaching supervision.

3. The effects of the teachers' competency in implementing learning to develop the students' analytical thinking at Savannakhet Health Science College revealed that the 9 co-researchers gained knowledge, understanding and abilities concerning learning management to develop the students' analytical thinking at the high level.

ภูมิหลัง

การคิดเป็นหัวใจหลักสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล การฝึกปฏิบัติทำให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการอ่านและเกิดการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุล การปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี

งามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกรายวิชา อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ มีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้ในการวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (สราลี โชติดีolk. 2548 : 1) และการคิดวิเคราะห์เป็นรูปแบบของการคิดที่จะช่วยในการพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกตหาความแตกต่างของสิ่งที่ปรากฏ พิจารณาความสมเหตุสมผลของสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนที่จะสรุปตัดสินใจลงไป (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2547 : 48) สถานศึกษาควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะการคิด การจัดการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาหรือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์และสติปัญญาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของทุกคนในสังคมให้มีการพัฒนาตามวุฒิภาวะ โดยดำเนินการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของชาติที่มุ่งสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม โดยเฉพาะในสภาวะสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารที่ทำให้โลกแคบลง การติดต่อสื่อสารถึงกันทำได้รวดเร็ว การเรียนรู้จึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทั้งทางบวกและทางลบ การเรียนรู้ทางบวกทำให้เกิดประโยชน์ แต่การเรียนรู้ทางลบทำให้เกิดโทษเป็นภัยต่อตัวเองและสังคม แต่ในปัจจุบันพบว่าเยาวชนของชาติกำลังเผชิญกับปัญหาความยุ่งยาก ซับซ้อนและสับสน คิดไม่เป็น ทำไม่ได้ แก้ปัญหาไม่ถูกวิธีและไม่มีการคิดวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับมา เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทำให้การดำเนินชีวิตเกิดปัญหาต่างๆ ด้วยเหตุนี้เองทำให้ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นการศึกษาเบื้องต้นของเยาวชนของชาติ เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ และเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษา (กองวิจัยทางการศึกษา. 2546 : 2)

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวค.ศ. 2007 – 2017 บนพื้นฐานของมติที่ประชุมใหญ่ครั้งที่ 9 ของศูนย์กลางพรรคได้สืบทอดเจตนารมณ์ของที่ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 8 กำหนดการปฏิรูประบบการศึกษาแห่งชาติเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แห่งการพัฒนาและเศรษฐกิจของประเทศ มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เชื่อมโยงเข้ากับสากลนั้น จำเป็นต้องได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาอย่างรอบด้านเพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นของการพัฒนาประเทศชาติ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนา วัตถุประสงค์เนื้อหาในการศึกษา พัฒนาครูและปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนดังที่กำหนดไว้ในกฎหมายการศึกษามาตรา 7 กล่าวว่า “การศึกษาหมายถึงกระบวนการวิวัฒนาการแห่งการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ สังคม และการค้นคว้าทฤษฎีพฤติกรรม เพื่อสร้างคนให้มีการขยายตัวรอบด้าน มีคุณสมบัติศีลธรรม มีความรู้ ความสามารถ มีวิชาชีพ มีสุขภาพอนามัย มีความคิดจิตใจ มีศิลปะ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจ รักประเทศชาติ รักขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของประชาชนชาวลาว เพื่อตอบสนองความเรียกร้องต้องการในการปกป้องรักษาและพัฒนาประเทศชาติ (สุขสะหวັນ พอนเทวา. 2009 : 1)

ในภาพรวมการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบันมีลักษณะผสมผสานระหว่างการศึกษาแบบเก่าและระบบใหม่ การพัฒนามิติต่างๆ ของโลกแต่หากพิจารณาในเชิงลึกจะเห็นว่าการศึกษาในระบบเก่ามีการพัฒนาอย่างช้าๆ แต่การศึกษาในระบบใหม่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ในระบบการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการขยายตัวอย่างไม่สมดุลทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ การเรียนการสอนแบบเดิมยึดรูปแบบครูเป็นศูนย์กลาง ภาควิชาในภาพรวมของการสอบไล่แบบยกชั้น ทำให้ระบบการศึกษายังไม่เจริญเท่าที่ควร สิ่งที่สำคัญยังไม่มีการสนับสนุนให้นักเรียนเป็นตัวของตัวเองขาดความกระตือรือร้น ส่งผลให้ผู้เรียนพบกับปัญหาด้านต่างๆ (บัวสอน บุบผาวัน. 2006 : 14) จากรายงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่กล่าวในที่ประชุมการศึกษาทั่วประเทศได้ข้อสรุปของการพัฒนาการศึกษาตอนหนึ่งว่า “การศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีการขยายตัวทางด้านปริมาณแต่ระดับคุณภาพยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เนื่องจากครูจำนวนหนึ่งไม่เอาใจใส่ในการเรียนการสอน” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2007 : 21) และผลการศึกษาปัญหาของบุคคลสำคัญทั้งที่อยู่ภายในวงการศึกษาและนอกวงการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการดำเนินงานการเรียนการสอนในปัจจุบัน ทำให้สรุปได้ว่าบางจุดไม่สอดคล้องกับการศึกษาในยุคใหม่ เช่น ความตั้งใจของผู้เรียน ความล้าหลังของระบบการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เนื้อหาของบทเรียนยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ทำให้บทเรียนมีเนื้อหาที่ไกลตัวมีความลำบากในการสร้างจินตนาการ มีการเรียนแบบท่องจำ ทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษาทำให้นักเรียนเกิดความเครียดมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2007 : 22)

หากพิจารณาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกระทรวงสาธารณสุข ที่ระบุไว้ว่า “พัฒนาให้สาธารณสุขหลุดพ้นออกจากสภาพด้อยพัฒนาและรับประกันการบริการด้านสาธารณสุข ให้มีความยุติธรรม เสมอภาพ และให้การบริการประชาชนอย่างทั่วถึง ตอบสนองความเรียกร้องต้องการและความคาดหวังของประชาชน ปรับปรุงสถานภาพด้านสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส จะต้องได้รับการเข้าถึงการบริการทางด้านสาธารณสุขซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข. 2007 : 4)

จากแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและแนวคิดในการพัฒนางานด้านสาธารณสุข ของสาธารณสุขวิชาชีพไทย ประชาชนลาว ข้างต้น จึงได้มีความพยายามที่จะพัฒนาการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเตรียมการและการพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข ของสาธารณสุขวิชาชีพไทยประชาชนลาว โดยให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่เป็นด้านหนึ่งที่มีความสำคัญ และต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรด้านสาธารณสุข มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เพื่อเป็นการเตรียมการเข้าสู่วิชาชีพด้านสาธารณสุขในอนาคต

วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะทางด้านการแพทย์ การพยาบาล และผดุงครรภ์วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 2 คน และอาจารย์ผู้สอนประจำ 19 คน พนักงาน 26 คน ลูกจ้าง 2 คน ปัจจุบันมีนักศึกษาทั้งหมด 472 คน มีการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลชั้นกลาง-ชั้นสูง ผดุงครรภ์ชุมชนชั้นกลาง แพทย์ชั้นสูงรักษาสภาพขั้นต้น เพื่อสนองความต้องการของประเทศชาติ รับผิดชอบการสร้างบุคลากรทางด้านการแพทย์ พยาบาลและสาธารณสุขโดยเฉพาะปัญหาสำคัญที่พบคือจำนวนอาจารย์ผู้สอนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา ทักษะวิชาชีพครูในการจัดการเรียน การสอน ขาดความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนอาจารย์ยังทำการเรียนการสอนโดยยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งทำให้นักศึกษาขาดโอกาสการมีส่วนร่วม นักศึกษาไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่เชื่อมโยงหลักการและความรู้วิชาต่างๆ จากผลรายงานการประเมินตนเองของวิทยาลัย พบว่าอาจารย์ไม่สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ฝึกให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์และประยุกต์นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะวิชาชีพทางด้านสาธารณสุขการคิดวิเคราะห์ เป็นหัวใจหลักในการวินิจฉัย การประกอบอาชีพเป็นสำคัญ และอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะความรู้ความสามารถในการเรียนการสอนแบบบูรณาการซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากในบทเรียนจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แล้วนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง (วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต. 2553 : 8 - 14)

ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน และทำงานใกล้ชิดกับครูสายปฏิบัติการสอน มีความสนใจที่จะพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต เพื่อที่จะนำผลการวิจัยและแนวการจัดการเรียนรู้ที่สามารถปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต ให้นักศึกษามีทักษะในการคิดวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และการผลิตบุคลากรด้านสาธารณสุขของสาธารณสุขวิชาชีพไทยประชาชนลาว ต่อไป

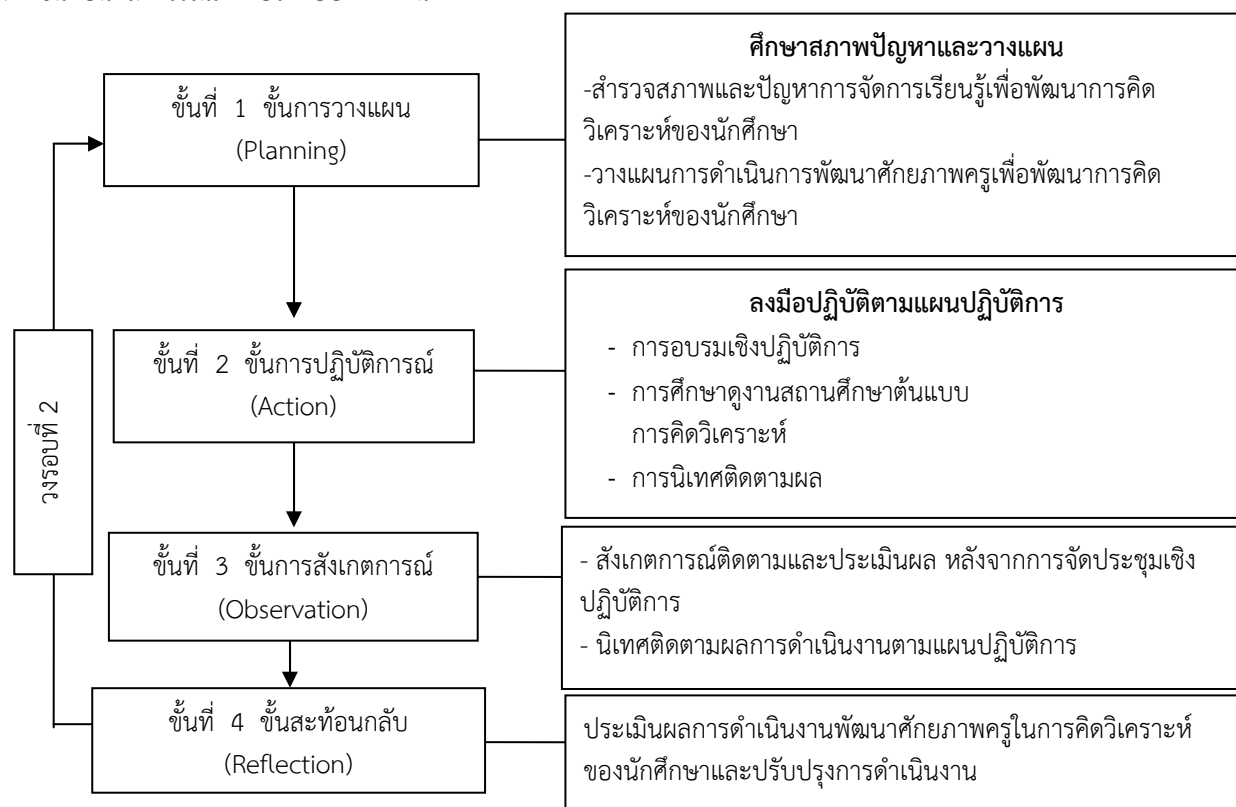
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาในวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาในวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษา ในวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ สุขภาพสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หลักการวิจัยแบบปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ เคมมิสและแม็คแท็กการ์ด (Kemmis and Mc Taggart, อ้างถึงใน งามอาจ นัยพัฒน์. 2551 : 301 - 303) ได้ให้หลักการวิจัยปฏิบัติการ โดยดำเนินการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) ซึ่งมี 4 ขั้นตอนแสดงไว้ในภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยเป็นครูวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุภาพสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน

1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1.1.2.1 ครูสอนพยาบาลชั้นสูงสายตรง จำนวน 2 คน

1.1.2.2 ครูสอนแพทย์ชั้นสูงรักษาสุภาพขั้นต้นสายตรง จำนวน 2 คน

1.1.2.3 ครูสอนแพทย์ชั้นสูงรักษาสุภาพขั้นต้นสายต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

1.1.2.4 ครูสอนผดุงครรภ์ชุมชน ชั้นกลาง จำนวน 2 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 18 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้อำนวยการวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุภาพสะหวันนะเขต 1 คน

1.2.2 วิทยากร จำนวน 1 คน

1.2.3 ตัวแทนนักศึกษารวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน ประกอบด้วย

1.2.3.1 ตัวแทนนักศึกษาพยาบาลพยาบาลชั้นสูงสายตรง จำนวน 4 คน

1.2.3.2 ตัวแทนนักศึกษาแพทย์ชั้นสูงรักษาสุขภาพขั้นต้นสายตรง จำนวน 4 คน

1.2.3.3 ตัวแทนนักศึกษาแพทย์ชั้นสูงรักษาสุขภาพขั้นต้นสายต่อเนื่องจำนวน 4 คน

1.2.3.4 ตัวแทนนักศึกษามัคคุเทศก์ชุมชนชั้นกลาง จำนวน 4 คน

วิธีการได้มาซึ่งตัวแทนนักศึกษาในแต่ละห้องเรียน ได้จากการเลือกแบบเจาะจงเป็นนักศึกษาชาย หญิงห้องเรียนละ

4 คน

2. เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยหลายประเภท ดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามลักษณะการใช้งานแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่

1.1.1 ชุดเครื่องมืออบรมการวิจัยปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเอกสารให้ความรู้และแบบฝึกปฏิบัติในการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผล ได้แก่

1.2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา

1.2.2 แบบทดสอบ ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มผู้เป้าหมายการวิจัยทั้งในช่วงก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ

1.2.3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย หลังจากเข้าร่วมโครงการการพัฒนา ศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา

1.2.4 แบบบันทึกการสังเกต มีวัตถุประสงค์ ใช้บันทึกพฤติกรรมในการดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา

1.2.5 แบบบันทึกการประชุม มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการบันทึกระหว่างประชุมของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อสะท้อนผลการดำเนินการเพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ร้อยละค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติดังกล่าว

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า

1.1 สภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังไม่ครอบคลุม ส่งเสริม พัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาเท่าที่ควร ขาดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย การจัดการเรียนการสอนยังเน้นให้ครูเป็นผู้มีบทบาทในการจัดกิจกรรมฝ่ายเดียว นักศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนของบุคลากร ยังต้องได้รับการพัฒนา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีการคิดวิเคราะห์

1.2 ปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา พบว่า ครูไม่เข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูไม่ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและปรึกษาหารือกันในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดและครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมเนื้อหา ขาดการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ขาดเทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. แนวทางพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย

2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์

2.2 การศึกษาดูงานที่วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้มีตัวอย่างในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

2.3 การนิเทศติดตาม เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผน ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ช่วยเหลือ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ผู้นิเทศคือ นางสุนทอน โพธิสาน ผู้อำนวยการวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา พบว่า ผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้ มีความเข้าใจ และมีทักษะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ตลอดจนได้แนวทางการจัดการเรียนรู้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงานสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี และจากการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ โดยการนิเทศติดตาม ปรากฏว่า ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และผลการประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กระบวนการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา สามารถสร้างความตระหนักให้บุคลากร ให้ความรู้ ปลุกฝังเจตคติ ทักษะปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2 สถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม พัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ ความสามารถ และมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

1.3 ควรพิจารณาในเรื่องระยะเวลาและหัวข้อการอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา จะทำให้การอบรมเชิงปฏิบัติการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4 ควรขยายผลการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา โดยให้ครูที่สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพแล้วไปเผยแพร่ ช่วยเหลือ แนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูคนอื่นๆ ที่ยังประสบปัญหา ในการดำเนินการทั้งในและนอกสถานศึกษา

1.5 การพัฒนาบุคลากรโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในทางปฏิบัติจริงควรมีการยืดหยุ่นไปตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์จึงจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.6 สถานศึกษาควรกระตุ้นให้ครู ได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรติดตามกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในครั้งนี้ว่าเมื่อมีการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาแล้ว มีการนำความรู้ที่ได้รับมาไปจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนหรือไม่ อย่างไร

2.2 ควรพัฒนาครูด้านการดำเนินงานด้านอื่นๆ โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาให้ครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาในรูปแบบหรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น การจัดทำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา การผลิตสื่อหรือนวัตกรรมให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย, 2546.

พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค, 2549.

ไพฑูริย์ หาญมนตรี. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์โรงเรียนบ้านหนองปลาน้อย (สุทธะเรืองศิลป์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2552.

มูลนิธิซีเมนต์ไทย. คู่มือการจัดกิจกรรมการคิดวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.

ลักขณา สรวิวัฒน์. การคิด. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2549.

วีระ สุดสังข์. การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2550.

วนิช สุธารัตน์. ความคิดและความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2547.

เวียงชัย อติรัตนวงษ์. การพัฒนาการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขามแก่นนคร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2553.

ศึกษาธิการ,กระทรวง กองวิจัยทางการศึกษา. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2546.

สุธารพินค์ โนนศรีวิชัย. การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es.). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

สุพินยา คำขจร การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย CIPPA ที่จัดกลุ่มแบบ TAI ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถการคิดวิเคราะห์และความพึงพอใจ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

สุนนา สดิลผลอนันต์ ผลการพัฒนาเครื่องมือการประเมินแบบบูรณาการสำหรับสำหรับภาพพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์งานวิจัยทางการพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ. กศ.ด. : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ, 2550.

อาร์ม โพธิ์พัฒน์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเขียนผังมโนมิต. วิทยานิพนธ์ กศ.ม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.